

Bir toplum hastalığı olarak Benign Prostat Hiperplazisi: Eşlerin yaşam kalitesi?

Benign Prostate Hyperplasia a public health dilemma: quality of life of the partners

Dr. Ali Kayıkçı, Dr. Kamil Çam

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, Düzce

ÖZET

Amaç: Benign Prostat Hiperplazisi (BPH) tüm dünyada son derece yaygın bir hastalıktır. Hastaların yaşam kalitesi de ciddi derecede etkilenmektedir. Günümüzde birçok hastalıkta olduğu gibi BPH için de sadece tek başına var olduğu kişideki etkileri değil, çevresindeki kişilerde de oluşturduğu olası olumsuz etkileri ele alma zorunluluğu mevcuttur. Hastalığın nitelik ve niceliklerinden dolayı hastaların en yakınındaki eşlerinin de bu rahatsızlıktan önemli miktarda etkilenmeleri söz konusudur. Bu derlemede BPH hasta eşlerinin yaşam kalitelerini irdeleyen verilerin incelenmesi ve bu konuda ne gibi yaklaşımlara gereksinim duyulduğunun tartışılması hedeflenmiştir.

Bulgular: Literatürü incelediğimizde konuyla ilgili yapılan az sayıda çalışma olmakla birlikte önemli sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Buna göre BPH hasta eşlerinin yaşam kalitelerinin önemli ölçüde etkilendiği ortaya konmuştur. Özellikle Uluslararası Prostat Semptom Skoru (IPSS) skoru ile hasta eşleri yaşam kalitesi ölçeğinin arasında bir korelasyonun var olduğu ve bunun da tedavide değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu verilere göre BPH hastalarının eşlerinin de bu hastalık sürecinde ve tedavisinde önemli bir faktör olduğu unutulmamalıdır.

Sonuç: BPH sadece erkekleri değil, dolaylı yollardan eşlerini de yakından etkileyen bir hastalıktır. Bu yüzden tedavi planlanırken partnerlerin de durumu göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar kelimeler: benign prostat hiperplazisi, yaşam kalitesi, eş

İletişim (✉): aalii1@mynet.com

Benign Prostat Hiperplazisi (BPH) tüm dünyada yaşlı erkekler arasında görülen en yaygın hastalıklardan birisidir (1). Dünya nüfusunun gittikçe yaşlandığı dikkate alınırsa BPH'lı hasta sayısının önümüzdeki yıllarda giderek artacağı da aşîkardır. Bu kadar yaygın bir hastalık olmasının yanı sıra BPH'nın hastaların yaşam kalitesini olumsuz etkilediğine dair bir çok çalışma mevcuttur (2). Kronik birçok hastalıkta eşler de hastalıklardan farklı oranlarda etkilenmektedir. Bütün bu gerçekler göz önüne alındığında BPH'lı hastaların partnerlerinin de değerlendirilmesinin gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

ABSTRACT

Purpose: Benign prostatic hyperplasia (BPH) is an extremely common disease throughout the world. Quality of life of the BPH patients is seriously affected. One should evaluate the potential negative effects of BPH disease not only in patients but also in relatives of the patients. Particularly the partners would need such an assessment in terms of alterations in their quality of lives. Due to the properties of the BPH disease, partners of the patients can be seriously affected. In this review, we investigate the current data on quality of life regarding the partners of BPH patients and discuss the possible specific approaches on this issue.

Results: Although few studies have studied on this subject in the literature, remarkable outcomes were obtained. Accordingly, in partners of the BPH patients, quality of life has significantly been altered. Particularly there is a correlation between International Prostate Symptom Score (IPSS) and the scale of partners' quality of life and this must be evaluated. Based on these data in the management process of BPH patients, partners are as important as the patients.

Conclusion: BPH indirectly affects the partners of patients. Therefore, the quality of life status of partners should also be considered when a specific treatment modality is offered for a particular BPH patient.

Key words: benign prostate hyperplasia, quality of life, partner

“Eğer bir hastalıkta hedef kişinin mutluluğunun sağlanması, dolayısıyla yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ise, aynı şekilde etkilenmiş hasta eşlerinin de yaşam kalitelerinin düzeltilmesi bir hedef olarak ihmal edilmemelidir.”

BPH hasta eşlerinin yaşam kalitesi

Günümüzde BPH hasta eşlerinin yaşam kalitelerini irdeleyen sınırlı sayıda yayın olmasına rağmen, artan düzeyde bir ilgi odağı olduğu da dikkati çekmektedir. Bu durum aslında birçok kronik hastalık için de benzer bir süreç göstermektedir. Nitekim hasta eşlerinin yaşam kalitelerini sorgulayan literatür verileri mevcuttur. Multiple sklerozis (3), spinal kord yaralanmaları (4) ve prostat kanseri (5) gibi kronik hastalıklarda eşler psikolojik olarak etkilenmektedirler. Hatta sözü geçen hastaların eşlerinde mevcut hastalardan daha çok psikolojik sorunlar yaşandığı belirtilmektedir. Örneğin psöriasisli hastaların eşlerinde yapılan bir araştırmada, eşlerin yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği gösterilmiştir (6). Hatta daha ileri olarak kanser hasta eşlerinin kendilerinin de aynı hastalar gibi bir desteğe ihtiyaç duydukları ifade edilmiştir (7). Eğer bir hastalıkta hedef kişinin mutluluğunun sağlanması, dolayısıyla yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ise, aynı şekilde etkilenmişse hasta eşlerinin de yaşam kalitelerinin düzeltilmesi bir hedef olarak ihmal edilmemelidir.

Bu bağlamda BPH son derece örnek teşkil edebilecek bir hastalıktır. Nitekim BPH'da birçok hastada amaç hastanın semptomlarını azaltmak ve böylece yaşam kalitesini iyileştirmekle sınırlıdır. Ancak bu bağlamda hasta eşleri çok fazla ele alınmamıştır. Nitekim BPH hasta eşlerinin yaşam kalitelerini sorgulayan literatürde üç çalışma bulunmaktadır. İlk kez BPH ile ilgili olarak 2000 yılında Sells ve arkadaşlarının yaptığı ve 90 çiftin katıldığı bir çalışmada BPH'lı hastaların partnerlerinin etkilendiği ve bunun da hastaların semptomlarının şiddeti ile ilişkili olduğunu belirtilmiştir (8). Bu çalışma için BPH hasta eşlerine özgü 9 soruluk bir yaşam kalitesi anketi geliştirmişlerdir. Sonrasında Çam ve arkadaşları tarafından 9 sorudan oluşan bu anketin, Türkçe versiyonu geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği kanıtlanmış ve kullanılmaya başlanmıştır (9). Bu Türkçe'ye valide edilmiş anket ekte (Ek-1)

Kaynaklar

1. Lekili M, Muezzinoğlu T. [Benign prostate hyperplasia:epidemiology and natural history]. Türkiye Klinikleri J Surg Med Sci 2005;1(1):15-23.
2. Quek KF. Factors affecting health-related quality of life among patients with lower urinary tract symptoms. Int J Urol. 2005; 12:1032-6.
3. Knight RG, Devereux RC, Godfrey HP. Psychosocial consequences of caring for a spouse with multiple sclerosis. J Clin Exp Neuropsychol1997;19(1):7-19.
4. Weitzenkamp DA, Gerhart KA, Charlifue SW, Whitneck GG, Savic G. Spouses of spinal cord injury survivors: the added impact of caregiving. Arch Phys Med Rehabil 1997;78: 822:7

“Benzeri anketler kullanılarak yapılan çalışmalarda BPH semptomlarının eşlerdeki oluşturdıkları etkiler de farklı kültürlerde birbirlerinden farklı sonuçlar oluşturmuştur.”

sunulmuştur. Literatürdeki en geniş çalışma ise iki üniversite (Düzce Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi) hastanesinin ortak yapmış olduğu araştırmadır ve toplam 300 BPH hastası katılmıştır (10). Çalışmaya katılan BPH'lıların ortalama yaşı 63,8, partnerlerinin ise 56,3 tür. Müezzinoğlu ve arkadaşlarının aynı anketi kullanarak yapmış olduğu bu çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş olup, BPH hastalarının Uluslararası Prostat Semptom Skoru (IPSS) ile partnerlerinin spesifik yaşam kalitesi anketinin cevapları arasında önemli bir korelasyon bulunduğu saptanmıştır (10). Üçüncü çalışma ise Yunanistan'da 50 çift üzerinde yapılan ancak 7 sorudan oluşan benzer bir anket kullanılarak yapılmıştır (11).

Benzeri anketler kullanılarak yapılan çalışmalarda BPH semptomlarının eşlerdeki oluşturdıkları etkiler de farklı kültürlerde birbirlerinden farklı sonuçlar oluşturmuştur. Örneğin Sells ve arkadaşlarının çalışmasında eşlerin yarısından çoğunda seksüel yaşamlarıyla ilgili bir endişe söz konusudur (8). Yunanistan'daki çalışmada ise bu oran yaklaşık %22-26 düzeyindedir (11). Müezzinoğlu ve arkadaşlarının çalışmasında ise bu oran vakaların %50'leri düzeyinde olmuştur (8). Sells ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada ayrıca eşlerin en büyük korkuları kocalarında kanser gelişmesi ve şikayetlerinden dolayı cerrahi bir operasyon geçirme riskidir (8).

5. Kornblith AB, Herr HW, Ofman US, Scher HI, Holland JC. Quality of life of patients with prostate cancer and their spouses. Cancer 1994; 73: 2791±801
6. Eghlileb AM, Davies EE, Finlay AY. Psoriasis has a major secondary impact on the lives of family members and partners. Br J Dermatol2007;156(6):1245-50.
7. Hodgkinson K, Butow P, Hunt GE, Wyse R, Hobbs KM, Wain G. Life after cancer: couples' and partners' psychological adjustment and supportive care needs. Support Care Cancer 2007;15(4):405-15.
8. Sells H, Donovan J, Ewings P, MacDonagh RP. The development and validation of a quality- of-life measure to assess partner morbidity in benign prostatic enlargement. BJU Int 2000;85(4):440-5.

Mitropoulos ve arkadaşları da İngiliz çalışmasına benzer şekilde sonuçlar elde etmiştir (11). Müezzinoğlu ve arkadaşlarında yaptıkları çalışmada, eşlerin %77'sinde olası kanser gelişimi ve %79'unda da operasyon ihtimali konusunda ciddi endişeler yaşadıklarını tespit etmiştir (10). Bütün bu çalışmalarda görüldüğü gibi BPH hastalarının tek başlarına değil eşleri ile birlikte değerlendirilmesi gerekliliği mevcuttur. Ayrıca hekimin de birçok hastalıkta olduğu gibi sadece hastalara değil partnerlere de, eşlerinin hastalıkları ve mevcut korkularına yönelik bilgi vermesi günümüzde bir zorunluluk haline gelmiştir.

Yine Sells ve arkadaşlarının çalışmasında en büyük sorunlardan biri olarak eşlerinin gece tuvalete gidişlerinden kaynaklanan, ertesi gündeki yorgunluk olarak belirtilmiştir (8). Yunanistan'daki araştırmada ise günlük işler ve sosyal yaşam üzerindeki etkileri daha az olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca uyku düzensizlikleri diğer sorularla karşılaştırılınca daha az ön plandadır (11). Bizde Müezzinoğlu'nun yaptığı çalışmada ise partnerlerin çoğu eşlerinden dolayı gecede 1 ya da 2 kez uyanmalarına rağmen ertesi gün yorgunlukları hakkında, ilginç olarak neredeyse hiç şikayetleri bulunmamaktadır, fakat sonrasında üriner semptomlar devam ederse partnerlerin %60'ı bu durumdan mutsuz olacaklarını bildirmişlerdir (10). Yunan çalışmasında BPH'lı hastaların IPSS skoru ile eşlerinin uyku bozuklukları (%28) ve sosyal yaşama etkileri (%30) arasında pozitif bir korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır (11).

Sonuç

BPH'da partnerler de mevcut hasta kadar az veya çok miktarda etkilenmektedir. Literatürde farklı hastalıklar için eşlerin de beraber değerlendirilmesinin önemini belirten araştırmalar mevcuttur. BPH yaşlı erkeklerde, günümüzde en yaygın hastalıklardan biri olduğu için; hem hastalık sürecinde, hem de tedavi aşamasında eşlerin göz önünde tutulması gerektiği düşüncesindedir.

9. Çam K, Muezzinoğlu T, Kayıkçı A, Aydemir Ö. [Validity and reliability of Turkish version of quality of life scale specific for partners of patients with benign prostatic hyperplasia]. Türkiye Klinikleri J Nephrol 2010;5(1):1-5.
10. Muezzinoğlu T, Çam K, Kayıkçı A, Lekili M. Assessment of Quality of Life of Partners of Patients with Benign Prostate Hyperplasia: Does Benign Prostate Hyperplasia Disturb Female Partners? Türkiye Klinikleri J Med Sci 2010;30(6):1906-10
11. Mitropoulos D, Anastasiou I, Giannopoulos C, Nikolopoulos P, Alamanis C, Zervas A, et al. Symptomatic benign prostate hyperplasia: impact on partners' quality of life. Eur Urol 2002;41(3):240-4.